

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Hradci Králové rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jana Rutsche a soudců Mgr. Heleny Konečné a JUDr. Pavla Kumprechta ve věci žalobce: **Bc. M. M.**, proti žalované: **Univerzita Hradec Králové**, se sídlem Rokitského 62, Hradec Králové, v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 22. března 2012, čj. REKT/338/12, t a k t o :

- I. Rozhodnutí žalované ze dne 22. března 2012, čj. REKT/338/12, se z r u š u j e a věc se jí v r a c í k dalšímu řízení.**
- II. Žalovaná je p o v i n n a zaplatit žalobci náklady řízení v částce 3.000,-- Kč do osmi dnů od právní moci tohoto rozsudku.**

O d ů v o d n ě n í :

Napadeným rozhodnutím žalovaná zamítla žádost žalobce o přezkoumání rozhodnutí děkana Filozofické fakulty Univerzity Hradec Králové (dále také jen „UHK“) ze dne 23. listopadu 2011, kterým mu byl vyměřen poplatek spojený se studiem ve výši 14.750,- Kč za každých započatých šest měsíců studia s počátkem od 1. září 2011 do 29. února 2012, a vyměřený poplatek potvrdila.

V jeho odůvodnění poukázala na ustanovení § 58 zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o vysokých školách“), a rektorský výnos č. 3/2011. Uvedla,

že ve zmíněných předpisech je stanoveno, že poplatek za studium studenta, který studuje déle, než je standardní doba studia zvětšená o jeden rok, činí za každých započatých šest měsíců částku uvedenou v příloze rektorského výnosu č. 3/2011. Dále je v nich stanoveno, že při posuzování žádosti studenta o prominutí nebo snížení tohoto poplatku rektor přihlédne zejména ke studijní aktivitě a studijním výsledkům a k sociální nebo zdravotní situaci studenta.

Dále žalovaná uvedla, že po přezkoumání a posouzení žádosti žalobce mu nebyl poplatek prominut ani snížen. Standardní doba v navazujícím magisterském studiu je 2 + 1 rok, do celkové doby studia se započítávají všechna neúspěšně ukončená studia. V případě žalobce se jedná o více než 2 roky neúspěšného studia. Při rozhodování žalovaná zohlednila následující neúspěšná studia: Ekonomicko-správní fakulta Masarykovy univerzity od 13. 7. do 18. 11. 2003 (ukončení bez absolvování), Ekonomicko-správní fakulta Masarykovy univerzity od 10. 9. 2004 do 23. 5. 2008, z toho nebylo započítáno přerušení studia od 7. 12. 2005 do 23. 5. 2008 (ukončení bez absolvování).

Včas podanou žalobou se žalobce domáhal přezkoumání zákonnosti shora uvedeného rozhodnutí a navrhl jeho zrušení, jakož i zrušení jemu předcházejícího rozhodnutí, a vrácení věci žalované k dalšímu řízení. Rozhodnutí žalované považuje za nezákonné a nepřezkoumatelné, přičemž vady shledává jak v otázkách skutkových, tak i právních.

Žalobce předně s odkazem na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 3. 2007, čj. 4 As 47/2006-54 namítá, že provedená skutková zjištění jsou nepostačující a obě rozhodnutí jsou s ohledem na nedostatečné odůvodnění nepřezkoumatelná. Z rozhodnutí totiž není patrné, o jakou dobu a od kterého data překročil žalobce standardní dobu studia plus jeden rok. Dále není zřejmé, jaké doby předchozího studia byly započítány, tedy zcela konkrétně kolik dní a roků ze kterého studia, zda bylo přihlédnuto k přerušení studia a zda se doba přerušení studia započítávala či nikoliv. Přitom již v žádosti o přezkoumání podotkl, že měl povoleno přerušení studia i v předchozím období při studiu politologie na UHK.

Dále žalobce namítl, že dle ustanovení § 58 odst. 8 zákona o vysokých školách má rozhodující orgán vydat rozhodnutí o vyměření poplatku alespoň 90 dnů před jeho splatností. V rozhodnutí o vyměření poplatku ze dne 23. 11. 2011 je uvedeno, že splatnost poplatku nastává poslední pracovní den druhého kalendářního měsíce následujícího po dni, kdy studentovi vznikla povinnost tento poplatek hradit. Současně je uvedeno, že počátek lhůty běží od 1. 9. 2011. Splatnost poplatku tak nastala dne 30. 11. 2011, tj. v době, kdy žalobce toto rozhodnutí teprve obdržel. Nedodržení zákonné lhůty pro vydání rozhodnutí, tedy jeho vydání alespoň 90 dnů před splatností poplatku, pokládá za nesprávný úřední postup, porušení zásad dobré správy a nezákonnost, kterou byl bezprostředně poškozen na svých právech, mimo jiné právu na spravedlivý proces.

Žalobce shledává problém i v otázce samotného stanovení poplatku za prodloužení doby studia a jeho charakteru, a to při zahrnutí všech předchozích neúspěšných studií do doby současného studia. Rozšířením ustanovení § 58 zákona o vysokých školách novelou (zák. č. 147/2001 Sb.) o započtení doby všech předchozích studií v bakalářských a magisterských studijních programech, které byly ukončeny jinak než řádně, nabyla tato platba spíše než povahy poplatku, povahu sankce. „Poplatek“ za předchozí řádné neukončení studia je dle žalobce postihem společensky nežádoucího chování a tedy sankcí a ne poplatkem. Přitom má zato, že nepatří do skupiny studentů, kteří by si „uměle“ protahovali dobu studia. Pokud v minulosti studia zanechal, aniž vysokou školu dokončil, stalo se tak pod vlivem závažných okolností. Konstrukce poplatku se započtením doby všech předchozích studií řádně neukončených tak dle jeho názoru není úhradou související s činností konkrétní veřejné instituce – UHK, neboť nezohledňuje výhradně to, co nastane, ale i to, co se již stalo. Jde tak o hybrid poplatku a sankce. Nespravedlnost a nezákonnost postupu podle současné úpravy zákona o vysokých školách žalobce spatřuje i v tom, že u všech „trestných činů“ nastává promlčení, zahlazení či prekluze. Žalobce však již nikdy nebude studijně „bezúhonný“, což pociťuje jako zásah do práva na ochranu dobré pověsti. V duchu zásady nulla poena sine lege pokládá postih za neukončení studia ve skutečnosti za nezákonnou sankci zasahující sféru jeho práv. Poplatek zohledňující doby všech předchozích studií je proto dle jeho názoru v rozporu s právními principy a ústavními zákony České republiky.

Žalobce brojí i proti shromažďování a zpracovávání údajů vysokou školou o předchozím neúspěšném (neukončeném) studiu studenta na jiné vysoké škole. Vysoká škola dle ustanovení § 88 zákona o vysokých školách eviduje a zpracovává údaje pouze o svých studentech. Matrika studentů však není veřejným rejstříkem a jednotlivé vysoké školy nemají zákonnou možnost neomezeně nahlížet do údajů o studentech jiných vysokých škol. Žalobce zdůraznil, že žádné zákonné ustanovení neukládá žalobci povinnost „přiznávat“ předchozí neúspěšná studia, přičemž jako student nemá ani žádnou registrační povinnost. Dle ustanovení § 63 odst. 3 zákona o vysokých školách je student povinen hradit poplatky spojené se studiem a uvést skutečnosti rozhodné pro jejich výši. Při zápisu do studia však není v situaci, kdy by měl předpokládat vznik každé myslitelné poplatkové povinnosti a automaticky byl povinen uvádět skutečnosti rozhodné pro stanovení její výše. Obecně se jakákoliv „registrační poplatková povinnost“ váže až k okamžiku vzniku poplatkové povinnosti. Čl. 1 bod 6 rektorského výnosu č. 3/2011 UHK však požaduje provádět „registraci“ ještě před vznikem poplatkové povinnosti. Uvedené ustanovení vnitřního předpisu školy tak překračuje rámec ústavního pořádku ČR, neboť ukládá povinnost, která nemá zákonné zmocnění. Žalobce ani nevidí důvod, proč by současná vysoká škola, na které úspěšně a řádně studuje, měla vědět, že kdysi skončilo jeho studium neúspěchem. Tento aspekt označil za dehonestující zásah do práva na ochranu lidské důstojnosti, osobní cti a dobré pověsti a také do práva na ochranu před neoprávněným shromažďováním, zveřejňováním nebo jiným zneužíváním údajů o své osobě. Dle žalobce nemá vysoká škola pro informace o „jiném předchozím neúspěšném studiu“ žádný zákonný zdroj a případné shromažďování a zpracovávání takových údajů by mohlo být nezákonným nakládáním s osobními údaji.

V písemném vyjádření k žalobě žalovaná nesouhlasila s argumenty uvedenými v žalobě a navrhla její zamítnutí. Dle jejího názoru jde spíše o právní úvahy a teoretické diskuze o tom, jak by měla vypadat některá ustanovení zákona o vysokých školách. Zdůraznila, že rektor v rozhodnutí náležitě vysvětlil, z jakých důvodů považuje rozhodnutí děkana za správné. Za nepravdivé označila tvrzení žalobce, že z rozhodnutí není patrné, o jakou dobu překročení studia se u něho skutečně jedná a zda tato doba předepsanou dobu studia překračuje. Za nepravdivé označila rovněž tvrzení, že rozhodnutí neobsahuje údaj o tom, zda bylo započítáno přerušení studia v období let 2005 až 2008. Studuje-li žalobce na Filozofické fakultě UHK ve studijním programu N6701 politologie od 28. 8. 2009, pak již jen na této fakultě překračuje doba jeho studia dva roky. Studium na předchozích fakultách pak další povolené bezplatné studium výrazně překračuje. Je-li studium na vysoké škole bezplatné, pak je bezplatné pro ty, kteří studují řádně a plní své studijní povinnosti, ne pro ty, kteří studium jen předstírají. Pokud jde o placení poplatků za nadstandardní dobu studia, nejde o žádnou nezákonnou sankci zasahující do sféry práv studenta, ale o zpoplatnění takového „nestudia“. Poplatek přitom není vyměřen zpětně, ale za aktuální období nadstandardního studia. Úvahy žalobce o legalitě poplatkové povinnosti, o legalitě matriky studentů, jakož i další úvahy považovala žalovaná za překračující rámec předmětu sporu a označila je za irelevantní.

Krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí v řízení podle části třetí hlavy druhé dílu prvního zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), bez nařízení jednání, když žalobce s tímto postupem souhlasil výslovně a žalovaná svůj souhlas udělila způsobem předvídaným v § 51 odst. 1 věty druhé s. ř. s. Krajský soud přitom dospěl k následujícím skutkovým zjištěním a právním závěrům, přičemž žalobu shledal důvodnou.

Z předloženého správního spisu vyplynulo, že žalobci byl děkanem Filozofické fakulty UHK vyměřen poplatek spojený se studiem ve výši 14.750,- Kč za každých dalších započatých šest měsíců studia s počátkem od 1. září 2011 do 29. února 2012. Jeho vyměření bylo odůvodněno tím, že žalobce jako student „studuje ve studijním oboru N6701 Politologie déle než je standardní doba studia zvětšená o jeden rok“. Dále je uvedeno, že jeho doba studia v současném studijním programu se počítá od 28. 8. 2009, a konkretizována jeho předchozí studia započítávaná do standardní doby studia (Ekonomicko-správní fakulta Masarykovy univerzity od 13. 7. do 18. 11. 2003, Ekonomicko-správní fakulta Masarykovy univerzity od 10. 9. 2004 do 23. 5. 2008, přerušení studia od 7. 12. 2005 do 23. 5. 2008).

Proti rozhodnutí o stanovení poplatku žalobce podal žádost o přezkoumání rozhodnutí, v němž mimo jiné namítal, že z rozhodnutí není patrné, jakou standardní dobu studia příslušný orgán posuzoval, přičemž současně uvedl, že ve svém současném studiu v magisterském studijním oboru pokládá za standardní dobu studia 5 let. Dále namítl, že není zřejmé, jaké doby předchozího studia mu byly započítány, tj. kolik dní a roků ze kterého studia, a zda bylo přihlíženo k přerušení studia. K tomu podotkl, že kromě přerušení studia od 7. 12. 2005 do 23. 5. 2008 měl

povoleno přerušení studia i v předchozím období při studiu politologie na UHK a že toto přerušení není v rozhodnutí zmíněno vůbec.

Žádost o přezkoumání následně žalovaná zamítla žalobou napadeným rozhodnutím. V odůvodnění reagovala na námitky žalobce tak, že uvedla, že standardní doba v navazujícím magisterském studiu je 2 + 1 rok, přičemž do celkové doby studia se započítávají všechna neúspěšně ukončená studia. Uvedla, že v případě žalobce „se jedná o více než 2 roky neúspěšného studia“ a že při rozhodování zohlednila neúspěšná studia: Ekonomicko-správní fakulta Masarykovy univerzity od 13. 7. do 18. 11. 2003 (ukončení bez absolvování), Ekonomicko-správní fakulta Masarykovy univerzity od 10. 9. 2004 do 23. 5. 2008, z toho nebylo započítáno přerušení studia od 7. 12. 2005 do 23. 5. 2008 (ukončení bez absolvování).

Krajský soud musel přisvědčit žalobní námitce nepřezkoumatelnosti napadeného rozhodnutí. Jak je zřejmé ze shora uvedeného, žalobce již v žádosti o přezkoumání rozhodnutí vznášel konkrétní námitky proti rozhodnutí o vyměření poplatku, reakce žalované v přezkoumávaném rozhodnutí byla však v zásadě pouze obecná. Zůstala nekonkretizována doba (tj. kolik roků a dní ze kterého studia), o kterou žalobce překročil standardní dobu studia, neboť v rozhodnutí žalovaná pouze uvedla, že v případě žalobce se jedná „o více než 2 roky neúspěšného studia“, přičemž jen uvedla od kdy do kdy žalobce studoval. Žalovaná nevysvětlila, proč není důvodná námitka žalobce, že v magisterském studijním oboru je standardní dobou studia 5 let. Pouze konstatovala, že tato doba je 2 + 1 rok, aniž by dále cokoli specifikovala, a to přestože zákon o vysokých školách obecně za standardní dobu studia v magisterském studijním oboru uvádí „nejméně jeden a nejvýše tři roky“, přičemž poplatek spojený se studiem stanoví za studium, které je delší než standardní doba zvětšená o jeden rok. K námitce, že kromě přerušení studia od 7. 12. 2005 do 23. 5. 2008 měl žalobce povoleno přerušení studia i v předchozím období při studiu politologie na UHK a že toto přerušení není v rozhodnutí zmíněno vůbec, a k námitce, že není zřejmé, od jakého konkrétního data počíná běh splatnosti poplatku, se žalovaná nevyjádřila vůbec.

Nutno konstatovat, že i když ustanovení § 68 odst. 1 zákona o vysokých školách vylučuje použití obecných předpisů o správním řízení na řízení o právech studentů, v odstavci třetím téhož ustanovení je uvedeno, že rozhodnutí o vyměření poplatku spojeného se studiem musí být vyhotoveno písemně a musí obsahovat odůvodnění a poučení o možnosti podat žádost o přezkoumání. Jestliže pak rozhodnutí podléhá i soudnímu přezkumu, požadavek na řádné odůvodnění rozhodnutí je dán navíc mimo jiné i tím, že soud musí mít možnost přezkoumat, k jakým relevantním skutkovým zjištěním žalovaná dospěla, z jakých konkrétních podkladů vycházela a z jakých právně relevantních důvodů posoudila zjištěný skutkový stav spočívající v dosavadním studiu žalobce za naplnění zákonných podmínek pro stanovení poplatku za překročení standardní doby studia. Napadené rozhodnutí takové odůvodnění postrádá, navíc v něm absentuje i zdůvodnění toho,

proč žalovaná považovala některé námitky žalobce za nedůvodné nebo mylné. Proto je napadené rozhodnutí nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů.

Pokud jde o další žalobní námitky, ty vzhledem ke zrušení napadeného rozhodnutí pozbývají v tento okamžik na významu. Krajský soud proto pouze ve stručnosti uvádí následující.

Žalobce vznášel námitky i ohledně data splatnosti poplatku. K tomu je nutno připomenout, že ustanovení § 58 odst. 8 zákona o vysokých školách stanoví, jak upozorňoval i žalobce, že rozhodnutí o vyměření poplatku spojeného se studiem se vydává alespoň 90 dnů před splatností poplatku. Je tudíž žádoucí datum splatnosti v rozhodnutí stanovit zcela jednoznačně a pro určení jejího konce dodržet zákonem stanovenou lhůtu, která musí uběhnout od vydání rozhodnutí o vyměření poplatku.

Naproti tomu krajský soud nesdílí úvahy a názory žalobce o nezákonnosti a protiústavnosti samotného poplatku, který dle jeho názoru jako sankce zasahuje sféru jeho práv, navíc mající i aspekt dehonestujícího zásahu do práva na ochranu lidské důstojnosti, osobní cti a dobré pověsti a také do práva na ochranu před neoprávněným shromažďováním, zveřejňováním nebo jiným zneužíváním údajů o jeho osobě. Vyměření předmětného poplatku spojeného se studiem zakotvil zákon o vysokých školách při naplnění tam uvedených předpokladů. Pokud jde o studium na veřejné vysoké škole, tj. studium dotované státem, má stát bezpochyby důvodný zájem na tom, aby studium nebylo neomezeně prodloužováno. Proto stanovil zákonem standardní dobu studia a za jeho prodloužení o více než jeden rok poplatek. Jeho úhradou se tak student podílí na nákladech na vysokoškolském studiu na veřejné vysoké škole a posiluje se tím i jeho odpovědnost za vlastní studium.

S ohledem na shora uvedené krajský soud zrušil napadeného rozhodnutí pro vady řízení a vrátil věc žalované v souladu s ustanovením § 78 odst. 1 a 4 s. ř. s. k dalšímu řízení. V něm bude žalovaná vázána právním názorem soudu v tomto rozsudku vysloveným (§ 78 odst. 5 s. ř. s.).

Výrok o nákladech řízení se opírá o ustanovení § 60 s. ř. s. Dle něj má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Ve věci byl úspěšný žalobce, krajský soud mu proto přiznal náhradu nákladů řízení spočívajících v náhradě zaplaceného soudního poplatku ve výši 3.000,- Kč.

P o u č e n í :

Toto rozhodnutí nabývá právní moci dnem doručení účastníkům (§ 54 odst. 5 s. ř. s.).

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu, který o ní také rozhoduje. Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

V Hradci Králové dne 31. května 2013

JUDr. Jan Rutsch, v.r.
předseda senátu